

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนวิธีสืบสวน สอบสวน ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร และการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนวิธีสืบสวน สอบสวนที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร และการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีวัตถุประสงค์ย่อย ดังนี้ 1) เปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเอง ระหว่างก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนวิธีสืบสวน สอบสวน 2) เปรียบเทียบทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร ระหว่างก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนวิธีสืบสวน สอบสวน 3) เปรียบเทียบการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน ระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนวิธีสืบสวน สอบสวน

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคกลาง เขต 1 จำนวน 928 คน จาก 8 โรงเรียน ซึ่งมีการจัดชั้นเรียนเป็นแบบคละชาย หญิง และระดับผลการเรียน สูง กลาง ต่ำ เท่าๆ กัน มีห้องเรียนไม่ต่ำกว่า 2 ห้องเรียน แต่ละห้องมีจำนวนนักเรียนห้องละไม่ต่ำกว่า 30 คนที่กำลังศึกษาอยู่ใน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคกลาง เขต 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากให้ได้มา 1 โรงเรียนจาก 8 โรงเรียน และใช้วิธีการจับสลากอีกครั้งเพื่อให้ได้ 1 ห้องเรียน เพื่อจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนวิธีสืบสวน สอบสวน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท ดังนี้ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนวิธีสืบสวน สอบสวน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล มี 3 ชนิด ได้แก่ แบบวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ความเชื่อมั่น .81 แบบวัดทักษะการอยู่

ร่วมกันแบบ อารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร ความเชื่อมั่น .78 และ แบบวัดการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน ความเชื่อมั่น .82 การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน และค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถีในกระบวนการวิธีสืบสวนสอบสวน ที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร และการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สืบสวนแล้ว มีค่าเฉลี่ยการเห็นคุณค่าในตนเอง ทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร อยู่ในระดับดี และการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน อยู่ในระดับดีมาก

2. นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีการเห็นคุณค่าในตนเอง ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน โดยหลังเรียนมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3. นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร ก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน โดยหลังเรียนมีทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

4. นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 มีการเห็นแบบอย่างจากเพื่อนก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกัน โดยหลังเรียนมีการเห็นแบบอย่างจากเพื่อน เพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3

หลังการจัดการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน พบข้อสังเกต หลายประการสรุปได้ ดังนี้ 1) การฝึกให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามกระบวนการของอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวนต้องใช้เวลา มาก เพราะนักเรียนไม่เคยเรียนหรือฝึกกระบวนการคิดที่เน้นเหตุและผลแบบนี้ มาก่อน แต่เมื่อนักเรียนได้เรียนและฝึกด้วยกระบวนการคิดแบบนี้ไปแล้วระยะหนึ่งจะสามารถคิดและตอบคำถามได้เป็นอย่างดี 2) นักเรียนขาดความเข้าใจในกระบวนการกลุ่มครูต้องแนะนำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม 3) นักเรียนไม่นำความรู้เดิมมาเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ครูต้องยกตัวอย่างหลายๆตัวอย่างเพื่อฝึกนักเรียนให้นำความรู้เดิมมาใช้กับสถานการณ์ใหม่ในชั้นควบคุมและสร้างสรรค์ 4) ในการจัดการเรียนรู้ทุกครั้งครูเน้น

ให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำกิจกรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าตนเองสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชั้นเรียน 5)ครูกระตุ้นและเสริมแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความกระหายใคร่จะแสวงหาความรู้ และเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง มีคะแนนหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียน โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน เน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ ด้วยกระบวนการแก้ปัญหาที่สาเหตุตามแนววิธีสัง 4 แห่งวิธีพุทธศาสตร์ ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยอาศัยเทคนิคสำคัญคือ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย สร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเชิงบวก นักเรียนได้ร่วมกันทำกิจกรรมด้วยตนเอง ทำให้เกิดผลงานทั้งทางรูปธรรมและนามธรรม ส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของมาสโลว์ ที่ว่าการได้รับรู้ประสบการณ์ที่ดี ประสบความสำเร็จเป็นแรงจูงใจประการหนึ่งที่ทำให้เห็นคุณค่าในตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปหายากให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของตนเอง และระหว่างเรียนครูได้บันทึกกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติของนักเรียนเป็นภาพวิดีโอ และบันทึกภาพผลงานนักเรียนต่างๆ เก็บไว้ที่ห้องสื่อคณิตศาสตร์ เพื่อให้รุ่นน้องได้ใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ และให้ครูท่านอื่นๆนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป ทำให้นักเรียนรู้สึกภูมิใจ ทำให้นักเรียนตื่นเต้น สนใจ ตีใจ และภูมิใจ ที่ตนจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้รุ่นน้อง ประกอบกับระหว่างที่จัดการเรียนรู้ ครูใช้คำพูดในทางบวกหรือทางที่ดีกับเด็กอยู่เสมอ เรื่องนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองได้ มีงานวิจัยสนับสนุนของ สุมิตตรา เจิมพันธ์ (2545 : 78, 83-84) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกับจิตลักษณะและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าการที่นักเรียนรับรู้ว่าการปฏิบัติต่อตัวนักเรียนเช่น การแสดงความรัก สนใจ เอาใจใส่ ให้ความสำคัญ ให้เวลาให้คำแนะนำที่ดี รับฟังความคิดเห็น ให้คำอธิบายที่ชัดเจน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียนสามารถทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงปรารถนาได้ และการฝึกฝนให้นักเรียนรู้จักการคิดอย่างมีเหตุและผล จะช่วยเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองได้ (สุขุมพร เค-ไพบูรณ์. 2544 : 30-31) จึงน่าจะเป็นเหตุที่ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในตนเองหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนตามสมมติฐาน

2. จากผลการวิจัย พบว่าทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร มีคะแนนหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียน โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ซึ่งเป็นจริงตามที่ วีรยุทธ วิเชียร โชติ (2548 : 245) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ในการพัฒนาทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทร เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมีงานวิจัยสนับสนุน ของ พระมหาสันตทัศน์ พงษ์สวัสดิ์ (2552) ได้ใช้การจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน เน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมตามหลักธรรมแห่งสังคหวัตถุ 4 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน มีความเข้าใจพฤติกรรมตามหลักธรรมแห่งสังคหวัตถุ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสิริวรรณ ฉันทนะสานนท์ (2541) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มแบบสืบสอบที่มีต่อการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อดีกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ ครรชิต เมืองชอง (2536) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้กลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการสร้างเสริมความเป็นประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์มีความเป็นประชาธิปไตยสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อีกทั้งในการวิจัยครั้งนี้ครูเน้นให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ในชั้นควบคุมและสร้างสรรค์ในการแสดงความคิดเห็น ความเสียสละ มุ่งทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมตลอดเวลาอีกทั้งใช้สื่อมัลติมีเดียและสื่ออื่นๆ อย่างหลากหลายเพื่อให้นักเรียนเข้าใจอย่างแท้จริง จึงน่าจะเป็นเหตุให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน มีทักษะการอยู่ร่วมกันแบบอารยประชาธิปไตย ด้านความเอื้ออาทรหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนตามสมมติฐาน

3. จากผลการวิจัย พบว่าการเห็นแบบอย่างจากเพื่อนมีคะแนนหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียน โดยหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน เน้นการนำเสนอตัวอย่างที่ดีให้ผู้เรียนได้สังเกตและพิจารณาเลือกพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อกระทำตาม สอดคล้องกับแนวคิดของ สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2544 : 393) ที่เน้นว่า

นอกจากวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีแล้วยังมีพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละวันของผู้เรียน หรือของเพื่อนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลการเรียน ของนักเรียนและจากการวิจัยพบว่า ผู้เป็นต้นแบบที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน ทั้งในด้านการเรียนรู้สิ่งต่างๆ และในด้านพฤติกรรมสังคม คือครูและเพื่อน ซึ่งการเลียนแบบของผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้เสมอ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวนสอบสวนทุกครั้งจะเน้นการใช้กรณีตัวอย่างเป็นแบบอย่าง ประกอบกับครูจะเน้นย้ำเรื่องการสังเกตเพื่อนเป็นแบบอย่างในการเรียนเสมอและฝึกให้นักเรียนวิเคราะห์บุคคลที่เป็นแบบอย่างในชีวิตจริงที่นักเรียนทราบหรือตัวการ์ตูนที่นักเรียนชอบ เป็นการทบทวนนอกเวลาเรียน และในการเรียนทุกครั้งครูจะเสริมแรงทางบวกพร้อมทั้งชื่นชมให้เพื่อนๆ ได้เห็นแบบอย่างที่ดีจากเพื่อนเสมอ จึงน่าจะเป็นเหตุที่ทำให้การเห็นแบบอย่างจากเพื่อนหลังเรียนแตกต่างจากก่อนเรียนตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากการวิจัยพบว่า การฝึกให้นักเรียน ได้เรียนรู้ตามกระบวนการของอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน ต้องใช้เวลามาก ในการฝึกกระบวนการคิดสำหรับนักเรียนไม่เคยเรียนหรือฝึกกระบวนการคิดที่เน้นเหตุและผลแบบนี้มาก่อน ฉะนั้นครูที่จะใช้การสอนแบบนี้ควรจัดสรรเวลาให้นักเรียนได้รับการฝึกกระบวนการคิดที่เน้นเหตุและผลเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน

1.2 จากการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวนสอบสวน เน้นการสืบเสาะปัญหาข้อจืดจากสถานการณ์ที่เป็นปัญหา แล้วตอบคำถาม ฉะนั้นครูจึงต้องแสวงหาและสร้างสื่อการจัดการเรียนรู้ที่เป็นสถานการณ์และสื่ออื่นๆอย่างหลากหลายและเหมาะสม เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้นและใช้เวลาน้อยลง

1.3 การเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน เน้นการประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาทั้งทางโลกและทางธรรม ฉะนั้นครูที่จะจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ ต้องฝึกการเชื่อมโยงความรู้ ความคิด กับปัญหาของสังคม ประเทศ และ โลก ได้อย่างกว้างขวางโดยการเตรียมปัญหาข้อจืดอันเป็นสิ่งสำคัญในการเรียน อีกทั้งต้องฝึกให้เป็นผู้ช่างซัก ช่างถาม มีเหตุและผลจนชำนาญก่อนนำไปใช้

1.4 ผู้ที่สนใจจะใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ควรทำความเข้าใจในทฤษฎี หลักการและกระบวนการจัดการเรียนรู้ทุก ขั้นตอนให้ชัดเจนจนชำนาญก่อนนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวนกับ นักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ หรือในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

2.2 ควรวิจัยการจัดการเรียนรู้แบบอารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวนกับกับตัวแปรอื่นๆ ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจ และพฤติกรรมของนักเรียน

2.3 ควรมีการวิจัยโดยใช้การฝึกอบรมครู ให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบ อารยวิถี ในกระบวนการวิธีสืบสวน สอบสวน